

Referat: Møte med referansegruppen, Bergen 27.9 2018

Tilstede/fracfall: Se oversikt nederst i referatet s. 6

Referent: Marit Bøe

Før møte har aktørene fått tilsendt 3 vedlegg:

1. Disposisjon for rapporten
2. Konturer barnehagelærerrollen som profesjonsrolle
3. Diskusjonsnotat med tema og problemstillinger ekspertgruppen ønsker innspill og synspunkter på – legges ved - se nederst i referatet s. 7

A. Kort orientering om ekspertutvalgets arbeid

Tilleggs-ting som vi har gjort:

Samlet inn dokumentasjon på forskning om ulike sider ved barnehagelærerrollen

En feltstudie om barnehagelærerens praktisering av helhetlig tilnærming om læring

Vi har engasjert Tora Korsvold til å skrive en tekst om historisk bakgrunn

Forsker på Rokkan senteret som skal finne ut hva som finnes om statistikk – systematisere statistikken

Spesialpedagogisk notat v/ spes.ped teamet på DMMH v/Ingvild Åmot

Overrekkelse av rapporten skjer 5.12 etterfulgt av et seminar. KD har ansvar for organisering av dagen. Aktører fra referansegruppen inviteres.

B. Gjennomgang av kapitlene i rapporten.

Vi i slutfasen med ferdigstilling av systematisering av forskning

Vi har prøvd å systematisere forskning etter punktene i disposisjonen

Tilrådninger og utvikling av barnehagelærerrollen som profesjon – referansegruppen inviteres til å komme med innspill

Vi er nå midt i skriving av sluttkapittelet – kapittel 13

Kapittel 13 er organisert på denne måten:

- Først gjøre greie for premisser for utvikling av barnehagelærerrollen.

Dette er teorikapittel - barnehagelærer som profesjon. Utgangspunkt i det performative aspektet og pedagogisk arbeid med barn. Deretter

Det organisatoriske og hva som regulerer det performative aspektet. Vi ser på begge deler når vi skal diskutere utvikling av barnehagelærerrollen.

- Vi kan se konturene av barnehagelæreren som profesjon

Noen tema har vi funnet mye om, som medvirkning og ledelse (om barnehagelæreren), mens andre tema er lite belyst gjennom forskning

- Kunnskapsbehov - vi har funnet noen kunnskapshull

Her løfter vi fram hva vi bør vite mer om, og hvordan få et mer fullstendig bilde av barnehagelæreren

- Veivalg og tilrådninger

Hvordan styrke og utvikle barnehagelæreren

C. Runde fra aktørene – innspill på diskusjonsnotatet

Sammendrag av innspill og spørsmål fra diskusjonen.

Flere kommenterte at det har vært kort tid til å forberede seg.

Det pedagogiske arbeidet

- Barnehagelæreren står i en rekke spenninger i profesjonsutøvelsen. Spenninger må ikke alltid løses, men viktig å styrke barnehagelæreren i hvordan hun/han kan håndtere dette.
- Diskusjon om verdigrunnlaget må framheves. Barnehagelærere må være tydeligere i å formidle verdigrunnlaget. Kunnskap om verdigrunnlag kjerneelement i pedagogikken.
- Rollen som veileder av øvrige ansatte i verdigrunnlaget er viktig. Refleksjon over praksis.
- Den viktigste kompetansen for barnehagelærerne er lek. Det må vektes i utdanningen
- Barnehagelæreren må kunne jobbe uplanlagt i det planlagte
- Det er en spenning mellom den utd.vitenskapelige tradisjoner og ped/filosofi. Barnehageforskning i dag skjer innenfor begge tradisjoner. Det kan tydeliggjøres.
- Viktig å tydeliggjøre hva som er barnehagelærernes kjerneoppgave
- Viktig å snakke om barnehagelærere, ikke pedagoger
- Viktig å tydeliggjøre hva er barnehagelærerprofesjonens bidrag
- Barnehagelæreres læringsforståelse er klar – hva barnehagelærere gjør er mer uklart
- Verdigrunnlag og samfunnsmandat må tydeliggjøres i barnehagelæreres praksis – tendens til at fagområdene får for stor plass. Begrunnelse for praksis sentralt – krever teoretisk fundament. Årsplaner i barnehagen har tendens til å bli klipp og lim, egen faglig forståelse av rammeplanen kommer ikke fram.
- Det må være synlig hvem som har faglig kompetanse – fagkompetanse må være synlig i barnegruppa.
- Hva tilhører barnehagelæreren i forhold til overgang barnehage og skole?
- Viktig å få fram hvor det er kunnskapshull.

Rammer

Utdanningen og karriereveier

- Veiledning i utdanningen må vektlegges
- Utdanningen må være oppdatert der studenter styrkes til faglig selvstendighet
- De ulike yrkesgruppene bør synliggjøres i utdanningen- barnehagelæreren som leder av andre yrkesgrupper
- Utdanning: Viktig å se tilbake på Hagesæter rapporten. NOKUT rapporten.
- Pedagogikk er ikke tjent med profesjonssøylen i BLU – ped. er ikke bare limet, det er også et eget fag som kommer fra mange tradisjoner. Spenning mellom didaktisk/læringsorientert fokus og oppdragerfokus.
- Barnehagelærere må styrke troverdigheten som ledere. Styreverutdanning viktig.
- Mastertilbudet bør bygges ut. Er barnehagelærerutdanningen sterk nok til å gi et godt mastertilbud? Kan vi styrke barnehagemiljøene på noen måte?
- Sikre kvalitet på ledernivå. Eiere må etterspørre hele utdanningsløpet, med masterkompetanse.
- Differensiert kompetanse. Barnehagelærere med spesialpedagogisk kompetanse som kan få delegerte oppgaver. Team av kompetente personer.
- Masterkompetanse gir vurderingskompetanse, kritisk kompetanse, analysekompetanse. Viktig at barnehagelærere har en mottakerkompetanse mot pålegg som kommer utenfra. Ønsker rammer for hvordan masterkompetansen skal brukes i barnehagen. Differensierte oppgaver. Hva er det ped. ledere skal gjøre som er forskjellig fra de andre? Alle trenger ikke masterkompetanse.
- Mange studenter møter praksis uten veiledningskompetanse. Det er få dårlig veiledning i utdanningen. For stort skille mellom utdanning og praksis. Et potensial her er FoU arbeid.
- Viktig å løfte fram hva profesjonen trenger mer dybdekunnskap om. Hvordan skal vi rigge grunnutdanning og videre utdanningsløp. På hvilke måter kan utvikling av profesjonsmaster og fagmaster bidra til å øke kunnskapsgrunnlaget? Vi må ha en grunnutdanning og en master som ivaretar dybdekunnskap.
- Det trengs flere faglige karriereveier. Det kan være mange måter å jobbe med faget på. Fremtidens barnehagelærere kan forskjellige ting. Generalist og fag.
- Utdanningsbarnehager skal lære bort noe som ikke campus skal –de skal ikke bli like. Teorien skal ikke bare øves på i praksis. Det er spesifikke ting som må læres i praksis. Må bli en tydeligere likestilling. Tettere kopling mellom praksis, teori og forskning
- Må beholde masterkompetansen i barnehagen. Differensiering. Faglige karriereveier bør pekes på. Problem dersom barnehagelærere blir faglærere. Må være en grunnkompetanse.
- Kobling mellom masterutdanning og faglig karrierevei. Samarbeide med forskere.

- Flere stillinger for barnehagelærere i barnehagen. Men krevende med mangfold av kompetanse i små barnehager – medfører at vi må se på en annen struktur – forutsetter det større enheter?
- Styrer med masterkompetanse
- Masterkompetansen må bygge på en solid grunnkompetanse
- I en spesialisering av master – kan det kvalifisere til begynneropplæringen på GLU. Barnehagelæreres om brobyggere.
- Pedagogikken i BLU – studiepoengfeste ped. Når ped er inne i kunnskapsområdene får det ingen progresjon.
- For å kunne jobbe tverrfaglig er fagkunnskap viktig.

Ledelse

- Hvordan kan barnehagelæreren styrkes som ledere? Barnehagefaglig ledelseskompetanse – administrativ ledelse. Skal ansvaret skilles og deles på flere?
- Bygge opp lederstruktur – prioritere pedagogisk ledelse og ledelse av utviklingsprosesser
- Hvordan skal styrer avlastes? Det må ikke gå utover pedagogiske ledere. Linje og stabsfunksjoner? Det er store forskjeller på skole og barnehage når det gjelder avlastning av merkantile oppgaver.
- Styreren må være faglig leder - pådriver, veilede, utviklingsaktør.
- Styreren trenger ikke kunne alt - team viktig, differensiering av kompetanse. Styrke lederteam
- Klare lederstrukturer – karriereveier kan dannes gjennom lederstrukturer.
- Lederveien er ikke eneste karrierevei. Ta vare på det tverrfaglige.
- Viktig med rolleavklaring. Det er mange titler – alle er barnehagelærere.
- Spesielt med profesjonen er at barnehagelærere jobber i et felt der profesjonskunnskapen er i minoritet – det trengs organisatoriske rammer
- Ønsker ingen hierarkisk inndeling av barnehagelærere. Men når det blir flere barnehagelærere er det et viktig spørsmål hvordan fagkunnskapen skal brukes
- Barnehagene må ha vilkår for å kunne være en lærende organisasjon
- Overordnet perspektiv: kommunens rolle – å skape oppvekstmiljøer for alle barn – blir dagens barnehagelærere inkludert i det arbeidet på god nok måte. Viktig hvordan kommunen legger til rette for utvikling av alle barnehager, integrasjon av skole og barnehage. Problematiseres i hvilken grad det er mulig å inkludere alle barnehager i diskusjon av oppvekstpolitikk.
- Resultatsenhetsledere. Fokus på kvalitet og store resultatsforskjeller. Hva er barnehagelærerens rolle i å skape kvalitet? Løfte fram: Barnehagelærerens rolle i et samfunn som vektlegger markedsøkonomisk effektivitet – hvordan påvirker det rollen til barnehagelæreren, sterke krav til effektivitet, konkurransesituasjon.
- Viktig å inkludere barnehagelæreren i å utvikle framtidens barnehage – se seg selv som en del av utdanningsløpet.

- I hvilken grad skal vi legge til rette for et fellesskap som makter mer enn daglig drift?
- Kommunene har for lite kunnskap om barnehagefeltet – må ha barnehagefaglig kunnskap
- Løfte fram handlingsrom til å organisere på ulike måter
- Hvilke aktører bør støttes i bidrag om profesjonsutvikling? Kommune, tilsynsmyndighet, utdanningsbarnehager/praksislærere blir tillagt stor vekt

Referansegruppen 2018

Aktør	1. møte 2.11 2017	2. møte 27.9 2018	Email
Pedagog-studentene i UDF	Hedda Eia Vestad	Frank Bræin	frank.braein@gmail.com
Følgegruppen BLU	Mimi Bjerkestrand	Mimi Bjerkestrand	mimi.bjerkestrand@gmail.com
KS	Trond Kalhagen	Trond Kalhagen	trond.kalhagen@ks.no
Storbynettverket	Torunn Marthe Stornes	Torunn Marthe Stornes	torunn.stornes@baerum.kommune.no
Fagforbundet	Ingri Bjørnevik	Ingri Bjørnevik	ingri.bjornevik@fagforbundet.no
LDO	Knut Oftung	Ikke anledning Har hatt telefonsamtale	knut.oftung@ldo.no
FUB	Marie Skinstad-Jansen	Marie Skinstad-Jansen	leder@fubhg.no; Maj@fubhg.no
Utdanningsdirektørens AU	Grete Hovde Parr	Berit Inger Rygg (Sogn og Fjordane)	Fmsfbry@fylkesmannen.no
NSO	Frank Alexander Brain	Elise Håkull Klungtveit	elisehakull@gmail.com
UHR ved NRLU	Helene Lund	Helene Lund	Helene.Lund@nla.no
PBL	Jørn Tommy Schjeldrup	Jørn Tommy Schjeldrup	jorn@pbl.no
UDF	Morten Solheim	Morten Solheim	morsol@udf.no
Faglig råd for PPT	Lena Johansen	Nytt navn Ikke anledning	Sendt info til gro.ericson@molde.kommune.no
Sametinget	-	Ikke anledning. Har hatt telefonsamtale med Marianne H. Storjord – de sender innspill	marianne.helene.storjord@samediggi.no

1 Diskusjonsnotat til referansegruppen

Ekspertgruppen om barnehagelærerrollen har ikke partsrepresentasjon, og referansegruppen er derfor viktig for å gi partsinnspill. I første fase av dialogen med referansegruppen var fokus på hvilke tema og spørsmål som burde være sentrale, innenfor mandatet. I den faser ekspertgruppen går inn i nå må oppmerksomheten rettes mer mot fremtidige utviklingsmål og tilrådinger. Det kommende og siste møtet i referansegruppen har som formål å få opp innspill i så måte. Som grunnlag for diskusjonen er en detaljert disposisjon for rapporten tidligere gjort tilgjengelig for referansegruppen. Denne disposisjonen er i all hovedsak også fulgt i utarbeidelsen av rapporten. Den er justert på noen punkt, og vi legger derfor ved en oppdatert disposisjon (vedlegg 1).

Mandatet og oppnevnelsen la vekt på at ekspertgruppen skal presentere et kunnskapsgrunnlag. Og rapporten vil derfor i stor grad ha karakter av syntetisering av forskning og annen tilgjengelig dokumentasjon. Slik mandatet er satt opp, innebærer dette både å gå inn på yrkesutøvelsen i møtet med barn og foreldre, på intern organisering og ledelse i barnehagen, på de relasjonene barnehagen inngår i og på den utdannelsen barnehagelæreryrket bygger på, og som skal legge til rette for profesjonell standard og profesjonell utvikling. Dette notatet vil kort peke på noen hovedpunkter i analysen av barnehagelærerne som profesjon (se vedlegg 2) og skissere noen tema som det vil vær naturlig for ekspertgruppen å drøfte i et fremtidsperspektiv. Ekspertgruppen ber om referansegruppen sine vurderinger av disse temaene.

1.1 KUNNSKAPSSTATUS

Som fremgår av disposisjonen vil rapporten gi en historisk bakgrunn med vekt på utdanning og offentlig styring. Kap 4 er også mest et bakgrunnskapittel, det inneholder statistisk materiale om barnehagelærerne – utdanningsnivå, dispensasjon, kjønn og rekrutteringen til yrket blir dokumentert. Rekrutteringen er i ferd med å bli god mange steder og tallet på dispensasjoner er lavt. Kapittel 5-7 er de mest omfangsrrike, og de sammenfatter forskning om hvordan barnehagelærere forstår oppgaven sin, hvordan de arbeider med barn i barnehagen og hvilke vurderinger dette arbeidet bygger på. Videre sammenfatter vi i kapittel 8-10 hvordan organisering og ledelse av barnehageorganisasjonen legger til rette for og regulerer yrkesutøvelsen og vi ser i kapittel 11 på utdannelsen. Kapittel 12 dokumenterer profesjonsutviklingen i sektoren før kapittel 13 gir en sammenfatning og fremtidsdrøfting. Se disposisjon av rapporten og hvordan tilrådningskapitlet er strukturert (vedlegg 1) og vedlegg 2 om kunnskapsoppsummering (konturene av barnehagelærerrollen som profesjonsrolle).

1.2 KUNNSKAPSGRUNNLAG

Med noen unntak er det en hovedsak at det er svært mye vi har lite og ingen forskningsbasert kunnskap om, og mye av det er nokså smalt metodisk. Barnehageforskningen er fremdeles ny, og det er ikke ventende at den skal ha utviklet en omfattende kunnskapsbasis. Det fremstår som en hovedoppgave å utvikle og fremme barnehageforskning. Viktige spørsmål er hva slik forskning bør fokusere tematisk, hvilken rolle barnehagelærere i praksisfeltet kan ha i denne forskningen, hvilke fagdisipliner som kan være viktige, hvilke aktører som bør trekkes inn og hvilken rolle internasjonalt samarbeid og komparativt design bør ha. Det er også et viktig spørsmål om barnehagelærerutdanningene er en plattform for at noen av barnehagelærerne kan utvikle seg videre til masterkompetanse og senere forskerkompetanse, og slik bli en del av et slikt vitenskapelig grunnlag for barnehagevirksomheten. Dette er viktige spørsmål for fremtiden fordi utviklingen av en slik infrastruktur for kunnskapsutvikling vil ha langsiktige virkninger. En drøfting av hvordan framtidig forskning på barnehagen og barnehagelærernes praksis vil derfor være en egen del av sluttkapitlet, og synspunkt på hvordan dette bør organiseres og innrettes er ønskelig.

1.3 UTVIKLINGSOMRÅDE

Det er noen tematiske områder som peker seg ut i det bildet som fremstår av barnehagelæreren som profesjonsrolle.

1. Hvordan fagområdene kan la seg integrere i den helhetlige pedagogiske arbeidsformen som ser ut til å prege hverdagen i norsk barnehage, og hvordan fagområdene kan knytte seg til en barnehagepedagogisk læringsforståelse. Hva skal de ulike fagområdene være og hvordan skal de knyttes til omsorg og lek, så vel som til de øvrige verdier som ligger i rammeplan og lovverk?
2. Lek, læring, omsorg og danning er sentrale komponenter i pedagogisk arbeid og i en integrert praksis. Det er likevel ikke selvsagt at pedagogikken har funnet sin plass i en barnehagepedagogisk læringsforståelse. Hvilken rolle skal pedagogikken ha i en helhetlig integrert praksis?
3. Hvilken profesjonell vurderingsevne og kompetanse bør barnehagelærere kunne mestre?
4. Hvilke organisatoriske rammer trengs? Hvor ulike er det ønskelig at barnehagene er organisatorisk? Hvilken plass skal barnehagelærerne ha i eierorganisasjonen? Hva er ønskelig og mulig ressurstilgang på kort og lengre sikt? Hvor stor spesialisering er ønskelig? Hvilke karriereveier er ønskelige? Hvor formalisert og hierarkisk bør en barnehage være? Bør barnehagens organisasjon reguleres mer?

5. Hvordan kan styrer avlastes? Hvordan kan de pedagogiske lederne styrkes som ledere? Bør lederstrukturen reguleres mer eller bør eier og styrer ha ansvar for egen organisering av ledelsen? Bør det være særlige kompetansekrav til styrer eller til andre lederposisjoner?
6. Hvordan kan kommunen legge til rette for utvikling i alle barnehager, og hvordan kan kommunen legge til rette for integrasjon av skole og barnehage? Hva bør slik integrasjon innebære?
7. Hva bør gjøres med utdanningen? Den skal møte behovet for ulike typer profesjonell kompetanse, både praktisk kunnskap, teoretiske kunnskap med direkte praksisrelevans og teoretiske kunnskap som gir grunnlag for overordnet faglig lederansvar og profesjonsutvikling. Hvordan skal integrasjon mellom vitenskap, praksis, og ulike fagområdet forstås og hvor ambisiøse skal integrasjonsmålene være? Er den nye BLU for krevende å samordne? Trenger den organisatorisk forenkling?
8. Hvilke aktører bør støttes mer i å bidra til profesjonell utvikling? Hva kreves av barnehagelærerne for å være gode mottakere av utviklingstiltak og hva kreves for å være deltager i utvikling? Hvordan skal vektingen mellom utvikling av konkrete, anvendbare standarder på den ene siden og utvikling av lokal faglig kapasitet på den andre være? Hvordan bør faglig organisering av barnehagelærernes kunnskapsdeling skje?

Referansegruppen bes komme med innspill og vurdering av disse problemstillingene.

